

بی تفاوتی در جامعه

محمود مولایی
معاون فرهنگی کمیته امداد امام خمینی استی تهران ۹۵

هرچه بیشتر به پروردگار عالم است که از رگ گردن به آدمی نزدیک تر است.

در موارد مصداقی مانند بی تفاوتی در جامعه، مطالب بسیاری در قرآن و روایات، کلام بزرگان، اندیشمندان، شاعران و صالحان درخصوص حفظ کرامت انسانی و بی تفاوت نبودن نسبت به همنوع خود و اتفاقات پیرامون بشری آمده است. بنابراین از چند زاویه می توان به این موضوع نگریست؛ اولاً فقر فرهنگی که همه رفتارهایی که دور از شان بشری است، ریشه در فقر فرهنگی دارد و این فقر فرهنگی، همان طور که در مقدمه اشاره شد، از جوامعی آغاز می شود که با آموزه های دینی و روح الهی بیگانه اند و کافی است افرادی هم باشند که با دین زاویه و مخالفت داشته باشند که خواسته یا ناخواسته ممکن است به یک مدل ضدفرهنگی تبدیل شده و به عنوان تهاجم فرهنگی به جوامع دیگر عرضه شود. از نگاهی دیگر می توان از ناحیه امر به معروف و نهی از منکر که بسیار در دین به آن تاکید شده است نگاه کرد، همان طور پیامبر (ص) در این خصوص می فرماید: «اگر کسی گناهی را پنهانی انجام دهد، زیانش به غیر او نخواهد رسید، ولی اگر آن را آشکارا مرتکب شود و دیگران او را سرزنش نکنند، زیانش نامشروع و نهی از منکر که بسیار در دین به آن تاکید شده است نگاه خوبی ها و بدی ها در انسان ها نهفته است و تشخیص خوب و بد در وجود انسان نهاده نبوده است و وظیفه انسان مطابق نص صریح قرآن، یادآوری و تذکر و به قولی عدم بی تفاوتی به همنوع و اطراف و مسائل پیرامونی است.

و در پایان اینکه می توان با دو نگاه مادی و معنوی به این موضوع اشاره کرد که در نگاه معنوی همان طور که گفته شد، هم در ثواب بی تفاوت نبودن به همنوع و هم در پیامدهای ایجاد شده از این موضوع اشاره کرد و در بعد انسانی می توان گفت که بی تفاوتی به جامعه پیرامون، اولاً به خود شخص بی تفاوت آسیب جدی خواهد رساند، بنابراین اگر هر شخص یا فردی نسبت به مسائل جامعه بی تفاوت نباشد و بتواند در لحظه تدبیر درست اتخاذ کند، هم از بعد مادی سودمند است و هم از بعد الهی اقدامی بجا کرده است.

چنانچه سعدی می فرماید: بنی آدم اعضای یکدیگرند/ که در آفرینش ز یک گوهرند چو عضوی به درد آورد روزگار/ دگر عضوها را نماند قرار پیام این شعر که هم نگاه الهی و معنوی دارد و هم نگاه انسانی و مادی این است که انسان قرار است با یک آرامشی در سطح جامعه زندگی کرده و به آرامش ابدی بپیوندد و بهترین وسیله ای که انسان ها را خشنود می کند و خشنودی خداوند را نیز در پی دارد شاد کردن انسان ها و بی تفاوت نبودن به آنهاست.

جدول کلمات متقاطع

افقی

۱- تیغ‌زب - اقرار کردن ۲- از اثرهای معروف خواجه عبدا... انصاری - آهو- امکان پذیر ۳- غلاف شمشیر- غیر حرفه‌ای - سرپیچی کردن ۴- حرف همراهی عرب- جور- باران اندک - مار تر ۵- شگر هـلن - پایتخت کویت- مدافع فوتبال ۶- ضعیف و رنجور- وجب- گرفتن زبان ۷- گاهی از خنده می‌روند!- بر اندازی حکومت- لوله تنفسی ۸- سخنوران - جد مادری حضرت سلیمان- امروزی ۹- خرمن - جریان هوا یا برق- وسیله تهیه چای ۱۰- سخن آهسته - طلا- کم‌وزن ۱۱- گریز از روی ترس - نیمه گرم- پارچه پشمی پرزدار ۱۲- ساتنرال- ضربه سر- راه آذری - لنگه در ۱۳- نخستین انسان - از کشور های آسیای جنوب شرقی - باد خفک ۱۴- نهال نازک - لعب، لگو- موجود خیالی ترسناک ۱۵- دست خدا- خائن

	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱															
۲															
۳															
۴															
۵															
۶															
۷															
۸															
۹															
۱۰															
۱۱															
۱۲															
۱۳															
۱۴															
۱۵															

۲۱۴۵

ب	ن	د	ن	ی	ا	ر	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا	ن
ا	و	ا	و	ا	م	ا	ک	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا
د	ی	ا	ز	ب	ش	ک	و	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا	م
د	ی	ا	ز	ب	ش	ک	و	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا	م
ل	و	ر	م	ی	م	و	ن	ا	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س
ل	و	ر	م	ی	م	و	ن	ا	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س
ج	ا	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا	م	ا	ر	ی	ا	ن
ج	ا	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا	م	ا	ر	ی	ا	ن
م	ر	و	ر	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا	م	ا	ر	ی
ا	ل	ا	و	ر	م	ی	م	و	ن	ا	ی	ا	ر	ی	ا
ز	ن	ا	و	ر	م	ی	م	و	ن	ا	ی	ا	ر	ی	ا
ا	ل	ا	و	ر	م	ی	م	و	ن	ا	ی	ا	ر	ی	ا
د	ا	م	ن	ل	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا	م	ا	ر
م	ر	و	ر	ی	ا	ر	ی	ا	ن	س	ا	م	ا	ر	ی

یادداشت، اخبار و گزارش هایی از تازه های مسائل اجتماعی

گزارش «فرهختگان» از گزاره جدید

سندروم بی تفاوتی اجتماعی

نظر می رسد بی تفاوتی اجتماعی شدت بیشتری یافته و هر نوع مسئولیت پذیری در مقابل جامعه به شکل مجازی و فقط در فضای مجازی نمایانگر می شود. تغییر سبک زندگی برخی از مردم، در سایه تبلیغات فرهنگ غربی نیز به دامنه این عارضه اجتماعی - اخلاقی افزوده است. این مقوله تا آنجا دیده می شود که مردم در زندگی روزمره خود، برخورد با ناهنجاری و کجروی در حوزه های مختلف اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و آموزشی را تجربه می کنند ولی کمتر مشاهده شده کسی نسبت به آنها واکنشی متناسب با اخلاقی و آموزه های جامعه نشان دهد تا جایی که می توان گفت بی تفاوتی اجتماعی به یک پرسرستی تبدیل شده است. بی تفاوتی، مفهومی است که حکایت کننده نوعی بی توجهی و بی قیدی در افراد نسبت به قوانین، هنجارها، حوادث و اتفاقات اجتماعی، سیاسی و... در جامعه است.

معنای ساده بی تفاوتی اجتماعی یعنی اینکه برای ما مهم نیست چه بر سر دیگران آید و روابط عاطفی و مسئولیت پذیری افراد در قبال دیگران کمتر شود.

ⓧ آثار بی تفاوتی در زندگی اجتماعی

«بی تفاوتی» از جمله آسیب های مهم در روابط انسانی و مانعی مهم در برابر ترویج سبک زندگی اسلامی محسوب می شود در صورت فراگیر شدن بی تفاوتی در جامعه، در هیچ کس توانایی و عزم برخورد با ناپسامانی ها و دعوت به خوبی ها وجود نخواهد داشت.

سید حسن موسوی چلک، رئیس انجمن مدد کاران اجتماعی ایران در گفت وگو با «فرهختگان» گفت: «شهرنشینی یکی از دلایل شکل گیری بی تفاوتی در زندگی اجتماعی شهروندان است. در نتیجه این تغییر در سبک زندگی، تغییر در ساختار خانواده نیز رخ داده است که این عامل خود یکی دیگر از علل شکل گیری بی تفاوتی در زندگی اجتماعی شهروندان شده است.

تغییر در نوع روابط اجتماعی، تغییر خرده فرهنگ ها، فردگرایی، کاهش مهربانی اجتماعی در سطح جامعه، کاهش مدارای اجتماعی، تفاوت های فرهنگی و افزایش مشغله های زندگی که به ضعیف شدن ارتباطات منجر شده است همگی دست به دست هم داده اند تا «بی تفاوتی» هر چه پررنگ تر در جامعه نمود و بروز پیدا کند.» دکتر موسوی در ادامه گفت: «بی تفاوتی از جمله آسیب های مهم در روابط انسانی و مانعی در برابر

ترویج سبک زندگی اسلامی محسوب می شود و در صورت فراگیر شدن بی تفاوتی در جامعه، هیچ کس توانایی و عزم برخورد با ناپسامانی ها و دعوت به خوبی ها را نخواهد داشت.»

وی در ادامه گفت: «اخلاق اجتماعی در جامعه ضعیف شده است. قبلا اگر فقیری در محله ای بود همه با جان و دل در مناسبت ها و بهانه های مختلف به او کمک می کردند. اما امروزه با توجه به شرایط و اتفاقات عدم اطمینان شاید این کمک ها در جامعه کمتر شده حتی افرادی که در منزل هم با هم زندگی می کنند از این کمک ها نسبت به هم دریغ می کنند. بعضاً می بینیم که فردی خودکشی کرده اما مردمی که اطراف او جمع شده اند به جای کمک کردن فیلم می گیرند تا لایک بیشتری جمع کنند. اینها همه نشانه های بی تفاوتی و عدم اطمینان است، عدم اطمنان در جامعه ای که مردم آن نسبت به هم بی تفاوت هستند.»

موسوی در ادامه خاطرنشان کرد: «بی تفاوتی اجتماعی امروز آنچنان در جامعه ما عمیق شده است که ما مجبور

می افزاید: «متأسفانه در جامعه مادر ارتباط با مشکلاتی همچون اعتیاد، آلودگی هوا، فساد، طلاق، خشونت و... امکان تعامل میان افراد وجود ندارد.»

ⓧ انتقال نسل به نسل روحیه بی تفاوتی

هادی آصفی، روانشناس با تاکید بر گسترش پدیده تماشاچیان منفعل به عنوان آسیب اجتماعی و تهدید کننده سلامت روان جامعه می گوید: «اگر چه مفاهیمی مانند همدلی و نوع دوستی در فرهنگ ایرانی ها قدمتی طولانی دارد اما عوامل انکار ناپذیری مانند توسعه تکنولوژی و رشد جمعیت باعث شده است روحیه محافظه کارانه و فردگرایانه به تدریج در بدن جامعه رسوخ کند و علاقه مند بودن به مشکلات دیگران و درگیر شدن در رنج های هیجانی آنها با احساساتی مانند ناامیدی، نارضایتی و ناامنی همپوشانی کند. در این زمان است که احساس عزت نفس و مفید بودن، دیگر دوستی و مسئولیت پذیری اجتماعی رنگ می بازد و به دلیل کاهش اثر زمینه های روانی اجتماعی مانند نیاز به دوست داشته شدن و قهرمان بودن، کنشگری های اجتماعی به بی تفاوتی بیمار گونه و انفعال تبدیل می شود.»

این روانشناس در ادامه گفت: «تحقیقات نشان می دهد در جوامع ملتهب و آشفته که اکثر افراد درگیر پیدا کردن راه حل برای مشکلات اقتصادی هستند با جوامع مرفه و غرق تکنولوژی های مدرن روز، درگیری های شهروندان در مشکلات یکدیگر بی فایده تعبیر می شود و روحیه بی تفاوتی نسل به نسل منتقل خواهد شد.»

بی تفاوتی در جامعه نوعی بیماری اجتماعی است. همان گونه که در مقابل آن، هرگونه اعتنای اجتماعی و نوع دوستی در حیات فردی و اجتماعی، نشانه پویایی و سلامت اجتماعی است. چنین پدیده ای در جامعه با سابقه فرهنگ کنش بسیار می تواند نگران کننده باشد، چه آنکه این نوع بی تفاوتی نه ریشه در آموزه های آنکه چه عاملی سبب ایجاد این بی تفاوتی در جامعه شده است، ناگفته پیداست فردی که احساس مسئولیتی در مقابل همنوع غرق به خوش در خیابان (در تصادفات و...) نمی کند، تعهد چندانی هم به رشد و پیشرفت جامعه خود و اعتلای فرهنگی، علمی و اقتصادی آن نخواهد داشت، این در حالی است که احساس تعلق فرد به کلیت جامعه و تعهد نسبت به سرنوشت جمعی، عمل مهمی در حفظ انسجام ملی و اعتلای یک کشور است. در جامعه ای که تک تک افراد به جامعه احساس پیوستگی داشته و خود را در قبال سرنوشت هم مسئول می دانند ضمن آنکه جامعه ای شادتر، پرنرزی تر و اخلاقی گراتر خواهیم داشت، رشد و پیشرفت همه جانبه آن با شتاب بیشتری رخ می دهد.»

جهت رفع مسائل و مشکلات آن گام بردارند و این گونه نباشد که به جای همراهی از جایگاه شهروندی و مسئولیت آن شانه خالی کنند و بر دامنه مشکلات و مسائل شهر بیفزایند.

به واقع شهروندان سرمایه های ارزشمند شهر به حساب می آیند و هر گونه تغییر و تحول در سبک زندگی شهری می تواند بر سایه روش سبک زندگی تاثیر بسزایی داشته باشد. آیا تا کنون از خود پرسیده اید که هر یک از ما چه نقش و مسئولیتی در ارتقای زندگی شهری عهده دار هستیم و تا چه میزان توانسته ایم به عنوان یک شهروند در شهر نقش آفرین باشیم؟ نباید فراموش کرد که زمانی می توانیم از مسئولان انتظار داشته باشیم که خود به وظایف شهروندی آگاه باشیم و به آن عمل کنیم، در این صورت است که جایگاه خود را به عنوان یک شهروند مسئولیت پذیر و نقش آفرین ارتقا می دهیم. به واقع این اقدام، اولین گام برای ارتقای سبک زندگی شهری به حساب می آید.

هستیم برای کمک به نیازمندان جشن های گلریزان برگزار کنیم تا کسی بیاید و کمک کند. در حالی که در گذشته براساس تعلیم دینی مردم احوال همسایگان خود را می پرسیدند و به این موضوع اهتمام داشتند. این موضوع نشان می دهد که روابط عاطفی ما ضعیف شده و در نتیجه همین بی تفاوتی ها ضعیف تر نیز خواهد شد و این نقیصه به کاهش هر چه بیشتر مسئولیت های اجتماعی شهروندان منتهی خواهد شد که نتیجه زاینار آن بساز هم به صورت پررنگ تر گریبانگیر شهروندان می شود. متأسفانه بی تفاوتی در حال تبدیل شدن به یک پرسرستی در جامعه است، غافل از اینکه این بی تفاوتی روزی گریبان تک تک افراد جامعه را خواهد گرفت.»

سید حسن موسوی چلک درباره راهکار های ارتقای مشارکت و رشد و همدلی اجتماعی گفت: «چندین مولفه در این بخش تاثیرگذار است: اعتماد اجتماعی، اعتماد بین مردم و حکام، اعتماد بین مردم و نهادهای اجتماعی و اجرای کارهای فرهنگی. جامعه باید تلاش کند تا فرزندان خود را از کودکی مسئولیت پذیر تربیت کند. به جای تقویت فردگرایی، باید توجه به سمت

منافع جمعی در سبک زندگی و الگوهای تربیتی جایگزین شود. اگر مسئولیت پذیری در جامعه تقویت شود، مشارکت و همدلی به تبع آن بیشتر می شود. در جامعه ای که سرمایه های مردم و حکام، اعتماد بین مردم و نهادهای اجتماعی یکی از مولفه های جدی سرمایه اجتماعی در جامعه است. سرمایه اجتماعی با قانون و بخشنامه

در جامعه افزایش پیدا نمی کند و تمامی اجزای جامعه باید در این زمینه فعال باشند. برای ارتقای همدلی اجتماعی در جامعه باید هم دولت و هم مردم وارد عرصه شوند. روحانیون، صاحب نظران، معتمدان، ورزشکاران، اساتید و... همه می توانند موثر باشند اما شرط اول این حرکت این است که بپذیریم جامعه ما دارد به سمت بی تفاوتی اجتماعی و فردگرایی بیشتر گرایش پیدا می کند.»

وی در ادامه یادآور شد گفته می شود باید برای هر تغییر و اقدام عاجل نوعی اجماع ایجاد شود. باید توجه عمومی ایجاد شود و اگر این اتفاق روی ندهد هر کس به صورت جداگانه درباره آن موضوع خاص صحبت می کند و اهمیتی به آن مشکل داده نمی شود. اما وقتی مجموعه این افراد کنار هم قرار گرفتند مشکلات برای آنها حائز اهمیت می شود. موسوی بابیان اینکه امروز در دنیا چیزهایی مورد توجه قرار می گیرد که بخشی از جمعیت نسبت به آن حساس می شود و یک کار جمعی در ارتباط با آن انجام می گیرد،

نگاه

فرهنگ شهرنشینی

و خود عاملی اساسی باشند دهی به اقدامات صورت گرفته در شهرها. برای دستیابی به توسعه شهری براساس دانایی مجوری تا آن زمان که رفتار و کردار شهروندان دچار تغییر و تحول نشود هرگز اقدامات صورت گرفته به نتیجه نخواهد رسید.

از زیبایی شهری گرفته تا همراهی و تعامل با مسئولان برای رفع مشکلات، نیازمند حضور چشمگیر شهروندان است. پیکره شهر بدون در نظر گرفتن شهروندان، موجودی بی روح و باری به هر جهت خواهد بود.

همواره مسئولان به بحث فرهنگ و ارتقای فرهنگ شهروندی تاکید فراوانی می کنند و ریشه حل بسیاری از مسائل و مشکلات شهری را در تغییر نگاه در تک تک شهروندان و در مجموع در حرکت جمعی وجهت دار شهروندان جست وجو می کنند، بنابراین ضروری به نظر می رسد شهروندان نیز با رفتارهای هوشمندانه و تغییر سبک زندگی، شهر را خانه خود دانسته و